३१४०f

इ. वि. का. राजवाडे संशोधन मंडळ धुळें.

—: हस्त लिखित ग्रंथ संग्रह :—

ग्रंथ क्रमांक ५३१०वे८९ [३४५]

ग्रंथ नाम तृप्तिदीप.

विषय म. वेदांत.

" Joint Project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(१)

बाजिगर जे ते नाना प्रकारचें पदार्थ दाखवितात ते
थें खोटे के हे असे परिच्छिन्न कळलें त्या मग पदार्थि
ई छा करितो काय उपकारे त्यास हरासुन खोटे केहे प
पारुपेक्षा करितात ऐसे दान [illegible] वांनसांगीतलें ते
इष्टोतियाजिवाहेत [illegible] आपातरमणीयेषु
भोगेषु वेविचारवान [illegible] नानुरज्यति किंलेनान दाष
दृष्ट्या जिहासति [illegible] १० याप्रकारें सर्वहि भो
ग जे आहेत ते वरच्यावर मात्र चांगले चांगले
दिसतात ते काहि खरेच चांगले दिसत नाहिं

" Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(2)

ऐसें उपासिक कळले तो तेथें त्याच्या भागाचे टाई असके
ताच्यर पार नाहि आयिले थें त्या भोग पदार्थी अ
स्केदु:खच आहे हे जाणुन तो दाकुनदेतो श्लो०
आर्थीनामार्जने [illegible] परिपालने नाशे दु:
खं व्यय द: खंधि [illegible] शकारिणा: २० टी०
अशीका भोग्य पदा[illegible] दु:खकेसें ते सांगा से० सा
मनात मुख्य पदार्थ तो द्रव्य होय द्रव्य सर्वास
प्रिय आहे त्या द्रव्याचे अर्जन करणे बहु पिडा
परघात मृत्यु [illegible] पापाचरण ते सेच प्राप्त

"Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

संकटादिकेकरुनद्रव्यमेळवावेतेंद्रव्यसंरक्षणकर
णिंप्राणाहुनआधिकश्रमकरुनरक्षणाकरितातत्या
नहीकोटनाशजालातर माहादुःखआगदियुगच
(2-A) बुडालेअसेहोतें तेसंचरव[illegible]र्चकरतेवेळेसलोक
घ्यावेअसेनाहिंश्रम[illegible]मागुनखर्चकरावाआ
सेंआरंभापासुनशेव[illegible]पर्यंततद्रव्यसमंधिश्रमच
चिःकारत्यासकाळेंआयु[illegible]दनारह्मणुनपुरु
षजेनेउपेक्षितात श्लो० मांसपांचालिकायास्तु
यंत्रलोलंगमनोपजंरे स्नायुस्थिग्रंथिशालिन्या

(3)

स्त्रियः किमत्र रंगोक्षनं ४० टी० असें विरापड्व्यासं
मद्धि स्यानिस्थिति तो त्या प्रकारचि आता बहुत
सौंदर्यत्व स्त्रीचें देखुन लुब्ध होतात आणि भो
गार्थ माहोपत्र्यां ति [illegible] मोठे निधान आहे
तेंच आहे तेथेंची [illegible] वा महत्वां तिनां हि कि
तेथें दोश रस्त्रीन होत [illegible] प्रकारचें जैसि चिरकुटे
फार वेष्टुन वाहोत्वि [illegible] रवा त तैसि स्त्री जते हि
मासाच्या सग्रह हा चि बाहोत्वि होय त्यात सावा
आहेतच हाडे आहेतच नितंब भाग महत्व भागी

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(3A)

भासगेसुनगेधेभात्ले तरतोअंतआहेध्येदादिअंत
अदिकरुनविघाश्लेष्मादिकांचिपुतळितीचेपत्रा
सारिखेहातन्चपळपदगतिहितेसिचऐसेपदार्थांचि
स्थीजेतिचेठाईंचागलेंकाय आहेतोविचारतोतुल्य
चागलेंह्मणनेहेचि त्रांति श्लो० एवमादिपुरा
णेषदोषाः शास्त्रप्रपंचिता विस्तरान्ननिरो
तानिकथेदुःखबहु ति ४१ टी० हेचंचनास्त्रि
ईद्रव्यांचियथेथोडिसांगितल्यापरंतुयाप्रकारेंस्त्री
स्त्रिंबहुतवर्णनयाच्येदोषांचेकेलेंआहेऐसें

६०

दोषदेखला र जो स्वामि तो स्वाक्कृ ग्रामध्यें कसाबुदि
वेउन राहिला न राहेल अपालारवरे दोरा दिसतिल
(३) तोधिरकुरूग्रा त्यागिलच्य भलो ० स्तुथस्थापीडया
मानोपिन विषं यात [illegible] ति दृष्टान्तभधस्तत्त्ट
जानन्कुनामूढत्त्वी [illegible] सति ४२ टी० विरार्दहो
रादेखिलायावर त्या [illegible] भागिइ छाचहोणारनो
हि हा० दृष्टांत बहुतस्तु ष्वेनेपिडिलाजोपा
पिपान्चउपासघडलेते अन्न चालेहि प्रास्रजा
ला त्यापुढे विख घालुन आन्नटेविलें त्यासविष

The Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai joint project

युक्तकर्त्वें असतां तो सहस्रानशक्ति मग ज्या पुरुषा
चि मिथ्यात्वें करून नष्ट सिजालिता पुरुषातें विशायुक्त
अनंतकैसें भासिलतें सें तेशा निपुरुषाजे ब्रह्मस्था
(५A) नेंवसस्याहि वर विश यदाशरूपतें थें प्रवर्त्तति लका
य श्लो० प्रारब्धकर्म णां भोगात्याज्ञागे विद्याफावेद्य
दिक्लिशान्ने वत्तदाप्य च गके विद्धिग हितवत् ५२
टी० प्रारब्धकर्म बळकट असल्यातर ज्ञान्याओ सर्ई
वाव्हावि चहा निश्चय यहि आहे याचे उत्तर सीगा
वि येका प्रारब्धकर्म बळकोतर म्हणुन याकारणे

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

त्व० दि०

(5)

भोगिरच्छा हा रत्न परंतु तो भोगभोगिताक्षीशिहा
उनभोगील जेसा बिगारिश्वरत्ना त्यास वोसेका श्या
चाहर्शीनाहि सापरि श्लो० पुंजाना स्नामविबु
धाश्चयचावंतः कुटं विनः नाप्यापिकर्मविधि
न्नमितिक्लीरयंति सवर्त ८४ टी० जे ताम्यास
बिगारिसार खेचरतें कावा करुन ह्मणा तत्तर
लोकाम ध्ये देखिले नाहि आहि कि जेताि नि जे
पुरुष जे कुटुंबि राहिले ते ते कुटुंबसंबधी व्यव
हार रसात्त सासतत नाहि आपिादाकिल्याक्सुट

(5A)

तहिनाहितर तेकुठें विराहापो त्यास दिगांरिसारिखें
वाटते कि आस्तुन कर्म सरेना आणि मोक्षकिं होईना
म्हणुन निरंतर क्लेश होतात श्लो० नायं क्लेशात्रसं
सारतापः किंतु विरक्तता प्राप्ति ज्ञानं विदानो हिवा
पःसंसारिकः स्मृतः ० आशंका आहो हा
२ नि पुरुषा संसार निमित्य क्लेशा संताप भोगितात तें
ज्ञान व्यर्थ किं सासउतर आहोतो क्लेशमान नेजे
ते या पुरुषास संसारताप भोगितात ऐसे म्हणान
येते त्यास विरक्तांचा म्हणावे आणि संसारतापतो

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

देगकाअज्ञानपनेसंसारकरपोतोतापअविवेकमु
खहोय अशंका बरेज्ञिहाक्लेशविवेकमुळें कांक्षा
(6) चरूनकळतो तोचसांगताहे श्लो० विवेकेनपरि
क्लेशयत्नाल्पभोगनेत्रप्ति अन्यथानेनभोगेपिनै
वत्रप्तिकर्हिचित् टी० जोपुरुशविवेकिपुरु
शआहेज्यासविशईरोपवरेप्रसस्तदिसतात आ
णिसंपादनकरिता क्लेशअल्पकरूऐसेंकळतेंकिसुखें
ब्रह्मचिंतनकरावे साधमातकोण्यापडेल त्यास
स्वल्पमात्रभोगमिळालातेव्हां ज्याकरूचसंतोश

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

पावतोउगात्वराहोतोआणिविवेकआशाक्लेशाचें
(6A) ज्यासनांहितोपुरुश उदंडभोगभोगिलेमागें साप्र
त्यभोगितोपरंतुत्यासिनाहिंहेविवेकलक्षणअवि
वेकलक्षणदोन्हिसांगितले श्लो० नजातुःका
मकामानामुपभोगेन शाम्यति हविषाकृष्णव
वा त्मेवःभूयएवाभिवर्धते ॥ टी० कोन्हिअणाल
किंभोगेकरूनतृप्तिघडतेहेकधिंहोणारनाहि
यासश्रुतिबोलतेकि कामजोआहेतोकाम्यप
दार्थांच्याभोगेकरूनशांतिहोतनाहिंजोजोभो

गभोगावेतोतोंकामआधिकचवाढतोजेसिअग्नि
(७) ल्याकाष्टआहुति दिचल्यानंतरतोपुरेह्मणुनशांतन
होय आधिकचिवाढेल याकर्ता काम्यकामदा कि
ल्यानेंचसंतुष्टता आहे श्लो० परिज्ञायोपभु
क्तो हिभोगोभावि विदुष्टये विज्ञानशोविताश्चो
रामैत्रिमतीन चोरतां ॥४८॥ टि० विवेकमुख्य जो
भोगतोत्रप्तिदतो हे गोष्ट अनुभव सिद्ध आहे
यांप्रकारे विवेकिपुरूषह्मणतो हा भोगभोगा
वातोतरतके प्रयासकराचेतव्हा आनुकुळ

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(7A)

होइलतरश्रमनकरावेआणिभोगहिनलगेतह्य
पुनउगाचराहातोत्याहिवरजसामिव्हालाजीत
कामिव्हालातितक्यातचखुरालआसतोकेसा
त्यासदष्टांतसांगतातयेकचोरआपलेसंगतिस
आहेतोचोरह्मणुनजोतरककलानाहितोंवर
आपलिवस्तचोरनाहिजतनकरिलतैसेंपरि
विवेकश्चल्यभोगक...रश्चारामते श्लो०
मनसोनिग्रहितस्यलिलाभोगोल्यकोपियः
तमेवालव्यविस्तारंक्लिष्टसाद्रुकुमत्यते ४९ टी०

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(४)

आशंका समाना योगि उरलि निला यो दि फार आसतें
तेव्हां स्वल्प भोगें करून चतुत्सिक शिहोईल याकर्ता
सांगतात कि ज्या मनास आरवेड निग्रह करूं करूं स्वा
धिन केले त्या मनाला थोडा भोग मिळाला तेव्हां
ज्यानेंच फार मानिला याहून दिर्घ भोगि दोष हो
सतात तेथें दृष्टांत श्लो० बहुमुकोमहिपालेभ्रा
ममात्रेण्यतुष्यति अनंतभोगेपिनेचतृप्प
तिकर्हिचित ५० टी० कोन्हियक राजा होता सा
सदुसऱ्या राज्यानें धरून नेलें सर्व लुटिलें बहु

A joint project of The Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तकाळकाराज्य हि देविलें तेथे श्र मास पार नाहि म
गकितकेकाळे सोडिला यास संतुष्ट नेहाच भरवसा
न वता मग सोडुनयके ग्राम जागिर दिल्हि तेव्हां सा
नरच तो संतुष्ट जाला तेव्हां पारख्यानेश्च रलान
चता श्चराज्यी होता ते ... यणें दुसरे राज्य घ्यावें
श्चराज्यीच संतुष्ट न हाय या परि विवेक चवीसर
ल्याकारणी आल्प मात्रे संतुष्टता जाणावि श्लो०
विवेके जाग्रति सति दोरादर्शनलक्षणो कथमा
रब्ध किमपि भोगे घाजनरष्यति ५१ टी० अरंभका

(8A)

आहो विराईदोरादर्शनहो तें ज्या विवेकें तो विवेक
(१) चेस्कजागतों हे कैसें आसतां मग तेथें प्रारब्धचकमे
जेब्रह्मभोग देयासइच्छाकरीऊ पन्न होइल विवेकिं
जागत असता इच्छा उट्पन्न येणा अरांकेस उतर
श्लो० नैषदोषो यतोनेकविधं प्रारब्धमिष्य
ते: इच्छानिच्छापरेच्छा च प्रारब्धं त्रिविधं स्मृतं
५२ टी० भोगिइच्छा [illegible] नय ज्ञान्यासहि पुसि
ले याचें उतर कि ज्ञानि जो त्यास फल साभोगा
च्चिइच्छा फल ते समई सा कि हा काहि दो रानं गिहि

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

(9A)

यास्तव की प्रारब्ध जे आहे तें का ळि हि येक रूप चना हि कि अमरणा पर्यंत येक रूप शरिर आसावे हे न घडे कोणत्या काळि का हि वासना रट ते अन्य का ळि अन्य ईछा उटत्ते ते नाना प्रकारचे प्रारब्ध आहे ह्मणुन ज्या वेळेस प्रारब्ध भोगव यास यइल त्या वेळेस ना ऊ कि रा हिल ... अनेक प्रकार प्रारब्ध आहे नाना प्रकारचे प्रारब्ध कसे ह्मणाल तर ऐका येकर छा प्रारब्ध येक आनइछा प्रारब्ध ते भो गभोगवित्ते येक परेछा येक रूप प्रारब्ध भोगविते

८०

कैसे तिन प्रकारचे प्रारब्ध आहे श्लो० अपथ्य
सेविनश्चोरा राजदार रताअपि जानंत्तएव स्या
(10) नर्थोत्सिद्धं याप्रारब्ध कर्तनं ५२ टि० यातिप्रका
रच्या प्रारब्धापैकिं प्रथम प्रारब्ध रछा भोगाचे
सा मत्तात तकीं प्रारब्ध [illegible] हो उभेरा हाते ते व्हांई
छा भोगाचे टाई उ[illegible] हाइच्छानीउदेंउ असला
तरि हि भोग भोगाचा [illegible] असे वाटते कि रोगि आहे
आणि रोगास प्रतिकुल जें भासते त्यास फार प्रिय
आहे आणि जाणता कि हे खाद ल्यांने रोग मज

(10A)

त्याश्रमदेतोत्ताहिं तेयाला खादल्यावाचुन राह
नाहिहे चरच्छाप्रारब्धअसणावे चारजो आहे त्या
सहि कळतें कि चारिसं धरल्यावर कैरत्यानेहो
ईल ते हिस्वप्न मेटा वितनाहि आणिक जो को
न्हि राजपत्नी तें वि [illegible] पादिता याला हिप रि.
णाम विटबना लिं [illegible] आहे हे हिकळुन त्यासी
कर्ता निवृत्ति होत नाहि असे सदोश कळुन रेषा
होतें त्यासरुच्छाप्रारब्धस्वणावें श्लो० नचा
त्रेतद्दारपित्रुं मिध्यरेना पिस्यव्यते इतर श्वर

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे

राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)

दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८

Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com